

FRIHET, JÄMLIKHET OCH KLÄDFÖRBUD

Burka, niqab, slöja, långkjol och nu senast burkini. Samtliga är plagg som bärs av muslimska kvinnor och som bannlysts i Frankrike. Förbuden har stöd från både höger och vänster. Men nu höjs allt fler röster om att den franska sekulariseringen – laïcité – gått för långt.

Det är juni månad i centrala Paris. Om några dagar går de franska eleverna på sommarlov. En grupp tjejer kommer ut från högsta-dieskolan Jeannine Manuel. Femtonåriga Amal Djandoubi fiskar upp en transparent sjal ur sin ryggsäck och sveper den runt sitt huvud. Hon är en av två muslimska flickor i gruppen men den enda som täcker håret. Dagens ETC pratar med dem om "laïcité" – Frankrikes tolkning av sekularism.

Att Amal Djandoubi satte på sig slöjan ute på gatan beror på att den är förbjuden inne på skolområdet.

– Det ska inte synas vad man har för religion i skolan, säger kompisen Alina Alamertery som själv är kristen.

– Men ingen säger något om du har ett kors runt halsen, säger Amal Djandoubi

– Det syns ju inte på håll, svarar Alina Alamertery.

Sedan år 2004 är det förbjudet att bära "uppseendeväckande religiösa symboler" i den franska grundskolan. I folkmun kallas det "slöjförbudet", trots att det även inbegriper judisk kippa och (stora) kristna kors. Höger- och vänsterregeringar har turats om att skärpa tillämpningen av lagen.

– 90 procent av Frankrikes muslimer upplever att de är måltavla för lagen och om du kan din historia förstår du varför, säger Yasser Louati – talesman för CCIF, en fransk organisation mot islamofobi.

1989 blossade debatten upp i samband med "slöjaffären". Tre flickor vid Gabriel Havez-skolan i Creil skickades hem för att de bar slöja – rektorn ansåg att den stred mot religionsneutraliteten men fick fel i rätten. Fallet ledde till ett direktiv som innebar att skolor själva fick avgöra från fall till fall. Fler liknande affärer genom åren ledde till förbudet 2004.

De senaste årens terrorattentat tycks ha tänt eld på debatten och fler plagg har lagts till förbudslistan. Långkjolsaffären skedde strax

90 procent av Frankrikes muslimer upplever att de är måltavla för lagen.

efter Charlie Hebdo-attacken 2015 och burkini-förbudet strax efter attacken i Nice i juli.

15-åriga Sarah K från staden Charleville-de-Mézières blev 2015 hemskickad från skolan när hon bar en svart långkjol. Den ansågs signalera hennes religiösa tillhörighet. Kritiker hävdade att sekularismen gått för långt men skolledningen fick stöd från regeringen. Efter detta har flera flickor med "muslimsk kjol" skickats hem från skolor runtom i Frankrike. När Dagens ETC reser till Charleville-de-Mézières för att träffa Sarah K vill hon inte uppge sitt riktiga namn eftersom hon har blivit ofrivilligt känd som slagträ i den nationella debatten.

– Mina föräldrar vill inte att jag ska uppträda mer i medierna, det har gått ut över mina studier, säger Sarah K.

Hon är klädd i svart slöja och lång, mörklila kjol.

– Jag väljer själv hur jag klär mig. Det är bara i skolan någon lägger sig i. Folk verkar inte tro att jag har en egen vilja.

En kvinna som bär en niqab.

BILD TT

La Laïcité och slöjan

- La laïcité är den franska tolkningen av ett sekulärt, religionsneutralt samhälle.
- Redan 1905 separerades kyrkan från staten
- La laïcité inbegriper tanken om ett samhälle enat under republiken och dess sekulära värderingar - i kontrast till det anglosaxiska mångkulturella samhälle där en offentlig samexistens förespråkas.
- Den franska normen av kulturell assimilering kan härröras till dess koloniala historia. I den franska skolan i kolonierna fick eleverna lämna sin kulturella identitet utanför - inbegripet språk och religion. Så också i dagens franska skola.
- Redan i de Nordafrikanska kolonierna var slöjan en konfliktpunkt. I boken *The Politics of the veil*, beskriver Joan Wallach Scott bland annat hur det såg ut i Algeriet (1830-1962) där slöjan förbjöds. Slöjan blev sedan en symbol för algeriernas motstånd under frihetskriget.

Sarah K fick stort stöd på sociala medier under hashtaggen #jeportemajupecommejeveux (Jag bär min kjol som jag vill). Debattörer frågade sig hur kvinnors kjollängd ens kunde vara en fråga i modern tid och krävde kvinnors rätt att klä sig som de vill. För det är just kvinnor och flickor som drabbas av förbuden. I över 90 procent av de fall lagen tillämpats har det berört muslimska kvinnor, enligt CCIF.

Men även lagens förespråkare hävdar feministiska motiv. Täckande muslimska plagg ”symboliserar kvinnans underordning”, förklarade den franska kvinnorrättsministern Laurence Rossignol förra veckan. Argumenten hörs ofta från vänsterfeminister, alltså inte bara från den höger som ibland anklagas för att kidnappa feminismen i polariserande syften.

Caroline Fourest är journalist, feminist och en av de röststarkaste förespråkarna. Hon för en intellektuell kamp mot religiös fundamentalism. Minderåriga flickor ska ges ett rum fritt

Jag väljer själv hur jag klär mig. Det är bara i skolan någon lägger sig i. Folk verkar inte tro att jag har en egen vilja.

från ”sociala patriarkala strukturer”, skriver Caroline Fourest i sin blogg i Huffington Post. Med sig har hon majoriteten av fransmän (cirka 87 procent) och större delen av grundskolelärarkåren (76 procent), enligt en opinionsundersökning beställd av Itele.

Det stora stödet gäller även förbudet som infördes 2011 mot ansiktstäckande plagg som burka och niqab på offentliga platser. Plaggen ”bryter den republikanska pakten”, sa nyligen inrikesminister Manuel Valls och syftade på de republikanska värdena; frihet, jämlikhet och broderskap.

Burkiniförbud splittrar opinionen

Men när det kommer till den heltäckande baddräkten “burkinin” som nyligen bannlystes i flera franska städer är desto fler emot förbudet.

”Att kalla den ett plagg som alla andra är att förneka den kvinnliga frigörelsen, 68-rörelsen och MLF (Frankrikes Sekulära Mission) [...], men att förbjuda den är diktatoriskt”, skriver Caroline Fourest i Huffington Post och får

medhåll från andra franska feminister - däribland protestgruppen Femen.

Vid förbudet av burkinin på stranden dras alltså en gräns. Andra drog gränsen redan vid den svarta långkjolen i skolan.

Flera människorättsorganisationer anser att de förbjudna plaggen ingår i en tradition av diskriminering av muslimer, men ingen stark politisk kraft tycks hålla med. Högerextrema Nationella fronten, som får allt högre stöd, går längst och vill begränsa allt mer när det gäller vad som ska godtas som franska kläder. Den traditionella högern och vänstern ligger inte särskilt långt efter och muslimska kvinnors kläder benämns allt oftare som en säkerhets-snarare än jämlikhetsfråga.

Tjejerna utanför Jeannine Manuel-skolan i Paris tycker att slöjförbudet är okej men Amal Djandoubi tycker att klädkoden i så fall borde gälla alla.

- I skolan är det väl okej men alla borde ha uniform i stället, säger Amal Djandoubi

EMMA SOFIA DEDORSON